

**ЦЕНТР ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ
ШКІЛЬНОЇ МОЛОДІ ДАРНИЦЬКОГО РАЙОНУ М. КИЄВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник управління освіти
Дарницької районної в місті Києві
державної адміністрації

Євгенія СПИСОВСЬКА

2021 р.

Навчальна програма з позашкільної освіти
соціально-реабілітаційного напрямку
«Кмітливі дошкільнята»

1 рік навчання

м. Київ – 2021

Укладач:

Маляренко Тетяна Вікторівна – керівник ТО «Бджілка» Центру технічної творчості та професійної орієнтації шкільної молоді

Рецензент:

Корнієнко А. В. – провідний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність навчальної програми «Кмітливі дошкільнята» полягає у впровадженні елементів стратегії Нової української школи в практику позашкільної освіти. Педагогіка партнерства, інтегрованого навчання, розвитку критичного мислення дітей забезпечує поєднання дошкільної освіти, початкової освіти в школі з освітнім процесом у позашкільлі.

Навчальна програма побудована на основі освітніх програм для дітей від 2 до 7 років «Дитина», рекомендованої Міністерством освіти і науки України (лист МОН України № 1/11-16163 від 09. 11. 2015 р.) (розділ «Старша група «Фантазери-мрійники» (шостий рік життя)) та програми розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільля», рекомендованої Міністерством освіти і науки України (лист МОН України № 1/11-4988 від 23.05. 2017р.), враховує вимоги державного стандарту та листа Інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 05.06.2013 № 14.1/10-1685 «Про методичні рекомендації щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти».

Метою навчальної програми є формування мотивації навчання, орієнтованої на задоволення пізнавальних інтересів.

Завдання навчальної програми:

- формувати довірливу поведінку, заохочувати до прагнення долати труднощі, доводити справу до кінця;
- розвивати творчу уяву, вміння розмірковувати, висловлювати й обґрунтовувати власні судження, мислити креативно, експериментувати;
- вправляти у соціальних контактах, спілкуванні й налагодженні доброзичливих взаємин із людьми різного віку та статі;
- розвивати пізнавальні здібності дитини, вміння аналізувати різні явища та події, зіставляти їх, узагальнювати, робити елементарні висновки, умовиводи, висувати припущення, обґрунтовувати власну думку;
- розвивати усне мовлення;
- сформувати навички читання;
- сприяти розвитку математичних умінь;
- формувати готовність до письма;
- виховувати базові якості особистості (самостійність, працелюбність, людяність, розсудливість, справедливість, спостережливість, відповідальність);
- розширити знання дитини про природу, про себе та людей, які оточують дитину; рукотворний світ, світ мистецтва;
- розвивати творче ставлення до виконання практичних та розумових завдань.

Програма реалізується у творчому об'єднанні раннього розвитку дитини та спрямована на вихованців 6-го року життя.

Навчальна програма розрахована на 1 рік навчання - початковий рівень – 360 год. на рік, 10 год. на тиждень Тривалість заняття (1 академічна година)

становить 30 хвилин відповідно до Закону України «Про позашкільну освіту».

Навчальна програма містить у собі 6 розділів. Перші чотири розділи дають можливість отримати знання про оточуючий світ людини – живу та неживу природу, про рукотворні речі та соціальну сферу людини. Для кращого засвоєння тем цих розділів до практичної частини додані творчі роботи з малювання, ліплення, роботи з папером, виготовлення лепбуків. П'ятий розділ програми направлений на знайомство дітей з цифрами, числами та їх складом, передбачає вправлення в розв'язанні математичних та логічних завдань. Шостий розділ програми не лише знайомить вихованців із звуками української мови, а й розвиває зацікавленість дітей до письма та читання.

Навчальна програма складена концентричним способом, теми всіх розділів розглядаються протягом року з доповненням, розширенням та поглибленням знань дітей в тій чи іншій галузі. При організації освітнього процесу в гуртку застосовується інтегрований підхід – кожен тиждень має свою основну тематику, яка розкривається окремими темами з усіх розділів програми, що сприяє створенню цілісної картини світу.

Для реалізації завдань програми пропонується залучення дітей до різноманітних видів діяльності: ігрової, театральної, дослідницько-експериментальної, відбувається чергування подачі теоретичного, практичного матеріалу з творчими роботами. Застосовуються парні, групові, індивідуальні та колективні форми роботи.

Програма є орієнтовною. Керівник гуртка може вносити зміни й доповнення в зміст програми та розподіл годин за темами.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Початковий рівень

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	1	2	3
Розділ 1. Людина і світ	7	26	33
1.1. Моя країна - Україна	3	9	12
1.2. Родина	1	2	3
1.3. Діяльність людей	1	5	6
1.4. Безпека життя	1	5	6
1.5. Моральні цінності	1	5	6
Розділ 2. Предметне середовище	5	19	24
2.1. Шкільне приладдя та книги	1	2	3
2.2. Житло	2	7	9
2.3. Засоби праці	1	5	6
2.4. Транспорт	1	5	6
Розділ 3. Жива природа	6	27	33
3.1. Рослини	2	10	12
3.2. Тварини	3	12	15
3.3. Сезонні зміни в живій природі	1	5	6
Розділ 4. Нежива природа	7	23	30
4.1. Природні явища та їх сезонність	1	5	6
4.2. Вода та водні ресурси	2	7	9
4.3. Ґрунт та рельєф	2	7	9
4.4. Сонячна система та космічні об'єкти	2	4	6
Розділ 5. У царині математики	27	90	117
5.1. Порівняння	3	12	15
5.2. Геометричні фігури та поняття	2	10	12
5.3. Кількість і лічба	3	12	15
5.4. Числа та цифри	9	27	36
5.5. Приклади та задачі	6	15	21
5.6. Орієнтування в часі та просторі	2	10	12
5.7. Еталони мір	2	4	6
Розділ 6. Мовленнєва скарбничка	21	96	117
6.1. Звуки та букви	12	69	81
6.2. Слово до слова – зложиться мова	9	27	36
Підсумок	-	3	3
Разом	74	286	360

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з правилами поведінки у закладі та гуртку «Ми живемо з вами так». Знайомство з комунікативними еталонами - привітання, прощання, вибачення, прохання, відмови тощо.

Практична частина. Ігри на знайомство, зближення дітей один із одним та з педагогом: «Давайте познайомимось!», «Роздувайся пузир», «Знайди іграшку», «Радіооб'ява», «Знайди собі пару». Екскурсія освітнім закладом. Квест «Шукачі скарбів».

Розділ 1. Людина і світ (33 год.)

1.1. Моя країна - Україна (12 год.)

Теоретична частина. Бесіда «Україна – рідний край». Столиця України.

Ознайомлення дітей з державними та народними символами України, звичаями та обрядами нашого краю, християнськими святами календарного циклу.

Видатні місця України. Культура рідного краю.

Ознайомлення з творчістю українського поета Т.Г.Шевченка.

Практична частина. Дидактичні ігри «Хто ми», «Державні символи України», «Народні символи України», «Новорічна мозаїка», «Прикрась ялинку», «Намалюй різдвяну зірку», «Сніжки в ціль», «Йдемо на свято», «Різдвяний стіл».

Робота над легендою «Києве мій», віршем «Тече вода з-під явора ...»

Прослуховування аудіозапису пісень «Україна – це я, Україна – це ти...», «Зацвіла в долині», «Тече вода з-під явора». Розгадування кросворду «Тече вода...». Розглядання та обговорення репродукції картин Т.Г. Шевченка.

Гра-інтерв'ю «Що таке Новий рік?».

Вивчення колядок та щедрівок.

Віртуальна подорож Україною (маршрут подорожі: 1 зупинка - Україна на карті, 2 зупинка - цікаві факти про Україну, 3 – зупинка «Поетична», 4 – зупинка «Мальовнича»).

Вправи на розвиток дрібної моторики руки: «Розмалюй Державний Прапор», «Кольорові стрічки», «Різноманітна та цікава Україна», «Хустинка», «Народна скарбничка», «Міста нашої держави», малювання по клітинках прапорців.

Виготовлення колективної композиції за мотивом вірша Т.Г.Шевченка «Тече вода з-під явора» та колажу «Подорож Україною». Виготовлення лепбуків «Державні та народні символи України», виготовлення подарунків до різдвяних свят.

1.2. Родина (3 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з поняттям «родина», «рід», «рідня», «родинні зв'язки».

Практична частина. Дидактичні ігри: «Покличемо ласкаво», «Назви лагідно кожного члена сім'ї», «Хто чим любить займатися в родині», «Відгадай хто це?». Прослуховування запису пісні Н.Май «Родина». Малювання на тему «Моя сім'я».

1.3. Діяльність людей (6 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення зі світом професій (кухар, вчитель, будівельник, лікар, фермер, водій). Театральні професії (актор, режисер, гример, костюмер, декоратор-оформлювач), циркові професії.

Сільськогосподарська діяльність людей у різні пори року.

Практична частина. Відгадування загадок про професії. Дидактичні ігри «Без труда нема плода» «Назви професії», «Ким я хочу стати?», «Професія на букву», «Хто працює, щоб до нас на стіл хліб прийшов», «Я автор», «Знайди пару», «Фокусник», «Ведмеді на самокатах», «На арені цирку», «Загадки від Біллі Бома», «Скажи навпаки», «Асоціації», ігри-пантоміма «Вгадай професію», «Хто що робить?». Складання казки «Ведмежатко захворіло».

Робота в групах «Будівельники», «Лікарі», «Вчителі», «Фермери», «Водії», «Кухарі», «Клоуни», «Силачі», «Дресирувальники».

Сюжетно-рольові ігри «Ми-дослідники», «Синоптик», «Побудуємо будинок».

Виготовлення гри «Пальчиковий театр». Малювання на тему «Арена цирку», «Я-космонавт».

1.4. Безпека життя (6 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з правилами дорожнього руху. Правила пожежної безпеки та користування електроприладами. Особиста безпека дитини. Правила поведінки в громадському транспорті та на зупинках. Взаємозв'язок людини та навколишнього середовища. Наслідки забруднення довкілля.

Практична частина. Дидактичні ігри: «Уважний пішохід», «Світлофор», «Будь уважний на дорозі», «Вогонь-друг, вогонь-ворог», «Сам вдома», «Дорожні знаки», «Турботливий світ», «Сортування сміття». Обговорення ілюстрації «Небезпечні помічники». Робота над оповіданням В.Сухомлинського «Соромно перед соловейком». Гра «Досліди знак». Робота в групах по складанню пам'ятки пожежної безпеки. Рухлива гра «Червоний, жовтий, зелений».

Виготовлення аплікації «Світлофор».

1.5. Моральні цінності (6 год.)

Теоретична частина. Поняття ввічливості та толерантності. Дружба. Бесіда про мрії та бажання дітей, про дружбу та друзів - речі, які не можна купити за гроші.

Практична частина. Дидактичні ігри: «Який ти друг?», «Місток дружби», «Добре, погано», «Мирилка», «Обери собі в друзі казкового героя»,

«Віночок побажань», «Правила культурної поведінки», «Світлофор ввічливості», «Дозволяється – забороняється», «Кубик Блума», «Коло доброти», «Чарівні слова», «Правила доброти», Подорож по стежинах «Словник чемної людини»,

Вікторина «Хто з ким дружить?». Розв'язування проблемних завдань. Складання правил дружби. Читання й обговорення вірша А.Грицаюка «Друзі».

Виготовлення колективної аплікації «Добро врятує світ».

Розділ 2. Предметне середовище (24 год.)

2.1. Шкільне приладдя та книги (3 год.)

Теоретична частина. Шкільне приладдя. Ознайомлення дітей з історією виникнення книги (малюнкове письмо, глиняні таблички, книги з папірусу, книги з пергаменту, берестяні грамоти, друковані книжки). Перший український друкар.

Особливості виготовлення паперу. Ознайомлення з бібліотечною системою.

Практична частина. Дидактичні ігри: «Допоможи зайчику зібрати до школи портфель», «Що для чого?», «Шкільне приладдя», відгадування загадок, промовляння чистомовок, розучування прислів'їв і приказок. Робота над віршами Н. Кир'ян «Миколка - першокласник» та Т.Волгіна «Буває книгам лячно».

Ознайомлення з бібліотекою, яка знаходиться в класі.

Вікторина «З якої казки?». Вправи: «Знайди пару», «Розмалюй», «Перетвори геометричні фігури на шкільне приладдя».

Гра «Чи існує лікарня для книг?» (ремонтуюмо книги). Робота в групах «Складання правил користування книгою».

Виготовлення лепбука «Шкільне приладдя». Виготовлення власної книжки (за мотивами казки «Колобок»).

2.2. Житло (9 год.)

Теоретична частина. Розширення уявлення дітей про житло, його різновиди, національні особливості, облаштування. Меблі. Види електроприладів. Робота електроприладів, їх значення для людей. Побутовий посуд: види, призначення, особливості використання.

Практична частина. Відгадування загадок. Дидактичні ігри: «Четвертий зайвий», «Розклади по місцях», «Що де стоїть», «Хто більше меблів запам'ятав?», «Порівняй інтер'єри», «Лабіринт», «Український посуд», «Помічники», «Зустрічаємо гостей», «Накриваємо на стіл», «Який посуд?», «Який посуд придбала мама?».

Складання розповіді про свій будинок. Робота над художнім твором «Федорине горе».

Виготовлення макету будинку, використовуючи паперову роздруковку.

Об'ємна аплікація «Готуємо обід».

2.3. Засоби праці (6 год.)

Теоретична частина. Інструменти. Побутові інструменти. Інструменти певних професій. Види музичних інструментів. Особливості звучання.

Практична частина. Відгадування загадок про інструменти. Дидактичні ігри: «Розсортуй», «Що у кого?», «Четвертий зайвий» Прослуховування «Пісні жайворонка» або «Танець феї Драже» П. Чайковського. Вправа «Характер музики», «Чий інструмент?», «Як звучать музичні інструменти?». Виготовлення шумових музичних інструментів, використовуючи порожні яйця від кіндер - сюрпризів, одноразові ложки, скотч, намистинки, горох, рис, пластмасові та металеві кришки від пляшок.

2.4. Транспорт (6 год.)

Теоретична частина. Види транспорту: наземний, водний, повітряний. Призначення транспорту.

Практична частина. Дидактичні ігри: «З частин ціле», «Розмісти правильно», «Правила поведінки в громадському транспорті», «На воді, у повітрі, на землі», «Вгадай за описом», «Де відпочивають машини?», Виготовлення лепбука «Транспорт».

Розділ 3. Жива природа (33 год.)

3.1. Рослини (12 год.)

Теоретична частина. Ознаки живої природи. Взаємозв'язки в природі. Різноманітність рослинного світу: дерева, кущі, трав'янисті рослини. Будова рослин. Овочі. Фрукти та ягоди. Поняття про природні вітаміни.

Види грибів. Злакові культури. Бесіда «Від зернинки до столу».

Практична частина. Проведення дидактичних ігор: «Танок лісових рослин», «Що де росте?», «З якої гілки дітки?», «Що спочатку, що потім?», «Назви одним словом», «З якого дерева листочок?», «Порівняй дерева», «Плоди і дерева», «Знайди за описом», «Розклади в кошики», «Що у борщик?», «Городники та садівники», «Впізнай за смаком», «Чарівна торбинка», «Збери урожай», «В саду, на городі», «Відгадай», «Знайди їстівний гриб», «Я досвідчений грибник», «Їстівний чи отруйний», «В гостях у Лісовичка». Відгадування загадок, промовляння чистомовок, вивчення лічилок, про дерева, овочі, фрукти, ягоди, гриби. Читання приказок і прислів'я про хліб. Вікторина «Чи знаєте ви гриби?». Рухлива гра «У ведмедя у бору».

Інсценізація казок «Ходить гарбуз по городу» та «Колосок».

Виконання вправ-завдань: «Квіти та букви», «Обведи зайве», штрихування зображення овочів крапками, змішане штрихування фруктів, «Розмалюй потрібну кількість грибів», безвідривне написання слова «Гриби» за зразком.

Експериментально-дослідницька діяльність: «Город на підвіконні», «Посадка пшениці».

Ліплення овочів, фруктів та грибів, малювання ілюстрацій до казки

«Колосок».

3.2. Тварини (15 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення зі свійськими та дикими тваринами рідного краю. Небезпека від тварин. Птахи перелітні та осілі. Ознайомлення із рибами річок та морів. Види комах, особливості харчування, способи життя, будова тіла.

Практична частина. Дидактичні ігри: «Відгадай загадку», «На подвір'ї», «Назви дитинча», «Четвертий зайвий», «Чий хвіст?», «Чий голос?», «Сліди на піску», «Дика чи свійська тварина», «Хто де живе?», «Дорослі тварини та їх дитинчата», «Вудочка», «Хто живе у воді?», «Гості із морських глибин», «Опиши рибку», «Назви ознаки комах», «Народження метелика», «Розмалуй малюнок-відгадку». Робота з картиною «Дикі тварини». Проведення дослідів з пір'ям. Рухлива гра «Карасі і щука». Пальчикова гра «Рибка». Вправа із піском «Засмічена річка».

Малювання акварельними фарбами «Домашній улюбленець», аплікація «Зимуючі птахи», виготовлення лепбука «Дикі тварини», барельєфна ліпка «Акваріум», малювання метелика технікою монотипії.

3.3. Сезонні зміни в живій природі (6 год.)

Теоретична частина. Значення природи в житті людини. Пори року. Уявлення про погодні та природні зміни в житті рослин, тварин. Особливості краси природи в кожен період року. Місяці року. Особливості ігрової діяльності відповідно до кожної пори року.

Практична частина. Відгадування загадок, вирішення кросвордів, читання віршів про сезонні зміни в природі. Дидактичні ігри: «Правда чи ні», «Коли це буває?», «Що переплутав художник?», «Поеднай», «Повний кошук», «Зимові слова», «Скажи навпаки», «Весняна галявина», «Літо». Проведення пальчикових гімнастик «Осінь», «Снігова кулька», «Літо». Обговорення репродукцій зображення природи. Робота в групах («Який смак осені..., літа?», «Який запах осені, ... літа?», «Який звук осені, ... літа?»). Складання схем про сезонні зміни в живій природі.

Малювання фарбами (використовуючи опале листя) «Осінній ліс». Виготовлення годівнички для птахів. Виготовлення аплікації із ватних дисків «Підсніжники».

Розділ 4. Нежива природа (30 год.)

4.1. Природні явища та їх сезонність (6 год.)

Теоретична частина. Поняття неживої природи. Взаємозв'язки в природі. Грім, блискавка, гроза, хмари, вітер, дощ, сніг, град, мороз, веселка. Кольори веселки.

Практична частина. Дидактичні ігри: «Жива-нежива природа», «Об'єкти неживої природи», «Відгадай явища природи», «Що за чим», «Сім кольорів», «Запам'ятай». Проведення досліду «Зробимо свою веселку» (дослід з призмою). Викладаємо веселку із кольорових олівців, стрічок, ниток. Ліплення «Веселка на небі чарівна».

4.2. Вода та водні ресурси (9 год.)

Теоретична частина. Властивості води, зміни станів води, бережливе ставлення до водних ресурсів. Кругообіг води в природі. Водні ресурси планети.

Практична частина. Проведення дослідів «Властивості води».

Дидактичні ігри: «Вода-непосида», «Де сховалася краплинка?», «Поясни свій вибір», «Цікавинка про сніжинку». «Вода-друг, вода-ворог», «Кому потрібна вода?», «Розфарбуй зображення водного простору на глобусі», «Річки, озера, моря». Складання розповіді «Подорож краплинки води». Робота над казкою «Як хмаринка була в пустелі».

Проведення експерименту «Океан у пляшці». Виготовлення моделі «Кругообіг води в природі».

4.3. Ґрунт та рельєф (9 год.)

Теоретична частина. Поняття про ґрунт, ознайомлення із складом ґрунту. Складові ґрунту. Властивості ґрунтів. Глина – матеріал для поробок і будівництва. Дощові черв'яки – архітектори родючих ґрунтів. Особливості рельєфу Землі.

Практична частина. Дослідницька діяльність «Повітря у ґрунті», «Вода у ґрунті», «Забруднення ґрунту. Наслідки», «Хто живе у ґрунті». Дидактичні ігри: «Правда чи неправда», «Гори, ліс, степ, пустеля» «Послухай, розглянь та запам'ятай». Виготовлення аплікації «Поверхня землі», використовуючи різні матеріали (дрібне каміння, глина, пісок, ґрунт, папір).

4.5. Сонячна система та космічні об'єкти (6 год.)

Теоретична частина. Планети Сонячної системи. Зірки, комети, метеорити. Види супутників. Відкриття космосу. Видатні космонавти.

Практична частина. Дидактичні ігри: «Що ми знаємо про Сонце?», «Відгадай ім'я планети», «День і ніч», «Супутник Землі». Розгадування кросворда «Планета Земля». Вправи-завдання: графічний диктант «Ракета» (під диктовку), «Розфарбуй ракету», «З'єднай по черзі зорі». Творча гра «Космічна подорож».

Малювання фарбами «Я-космонавт».

Розділ 5. У царині математики (117 год.)

5.1. Порівняння (15 год.)

Теоретична частина. Властивості предметів: колір, розмір, форма. Способи порівняння предметів. Ознайомлення з поняттями «довгий-короткий», «однакова довжина», «великий-маленький», «молодший-старший», «високий-низький» «ширше-вужче». Багато, мало, один, жодного. Правила порівняння чисел у межах 10. Поняття «більше», «менше», «стільки ж». Ознайомлення зі знаками $>$, $<$, $=$.

Практична частина. Вправляння у порівнянні предметів за певною ознакою під час дидактичних ігор «Порівняй та підбери за кольором», «Чим

відрізняються малюнки?», «Підбери за формою», «Четвертий зайвий», «Кольорові стрічки», «Чого більше?», «Розстав за зростом», «Знайди пару», «Порівняй, поясни», «Розстав тварин по зростанню».

Об'єднання предметів у групи. Вилучення зайвого предмету. Знаходження невідповідностей у малюнках: «Знайди відмінності», «Що об'єднує предмети?», «Що додалося? Що зникло?»

Порівняння чисел у межах 10: «Порівняй числа», «Добери знак».

5.2. Геометричні фігури та поняття (12 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з площинними геометричними фігурами: квадрат, прямокутник, трикутник, круг, овал, ромб, трапеція, п'ятикутник. Об'ємні геометричні фігури: куб, піраміда, куля, циліндр, конус. Прості геометричні поняття: точка, відрізок.

Практична частина. Малювання олівцями геометричних фігур у клітинках зошита, розмальовування та штрихування геометричних фігур, копіювання фігур, перетворення геометричних фігур на різні предмети шляхом домальовування, малювання по крапках. Виконання вправ на розпізнавання геометричних фігур: «З'єднай однакові фігури», «Порівняй фігури»; знаходження геометричних тіл та фігур у оточуючому середовищі: «На що схожа фігура», «Назви, що буває такої форми». Дидактичні ігри: «Склади з геометричних фігур», «Геометричні приклади», «Танграм», «Добери за формою», «Геометричне лото», «Залатай килимок». Ігри з використанням конструктора LEGO. Сюжетно-рольова гра «Будівельники».

Порівняння довжин відрізків.

5.3. Кількість і лічба (15 год.)

Теоретична частина. Кількісна і порядкова лічба. Послідовність рахунку по порядку. Поняття «Котрий?, Який за порядком?». Попереднє і наступне число. Прямий і зворотній рахунок.

Практична частина. Вправління в кількісній лічбі, рахунку в прямому та зворотньому напрямку, розміщенні по порядку: «Весела лічба», «Упорядкуй», «Сусіди чисел», «Що змінилося, порахуй», «Розмалюй потрібну кількість», «Доміно», «Порахуй і домалюй», «Лічи вперед, лічи назад», «Розмісти по порядку», «Порахуй і покажи», «Числовий кошик» «Утвори числовий ряд», «Рахунок предметів на дотик». Ігри з використанням конструктора LEGO. Вправління в порядковій лічбі: «Котрого не стало?», «Хто п'ятий?», «Перший, передостанній, останній».

5.4. Числа та цифри (36 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з числами першого десятка. Число «0». Позначення чисел цифрами. Уявлення про склад числа. Поняття зростання та спадання чисел. Послідовність чисел в межах 10. Усна нумерація чисел.

Практична частина. Закріплення знань про цифри: ліплення, розфарбовування, викладання з паличок, написання цифр, «перетворення» цифр шляхом малювання на тварин чи предмети. Вправи: «Допиши рядок за зразком», «Впиши цифри», «Встав пропущені числа», «Поеднай цифри з

предметами», «Математична розмальовка», «Встав потрібні числа у клітинках», «Запиши склад чисел», «Допиши сусідів», «Назви наступне число», «Знайди замасковані цифри». Дидактичні ігри: «Дізнайся цифру на дотик», «Живі цифри», «Яке число загубилося?», «Добери пропущені числа», «Вгадай номер квартири», «Математичне лото», «Засели будиночки», «Числова доріжка».

5.5. Приклади та задачі (21 год.)

Теоретична частина. Математичні уявлення про додавання. Знак «+». Поняття «віднімання», знак «-». Правила додавання на основі складу чисел першого десятка. Алгоритм додавання й віднімання з числом 1 та 0. Ознайомлення з відніманням рівних чисел. Приклади. Поняття «кругові приклади». Вирази. Рівності. Поняття «задача» та її структурні частини.

Практична частина. Вправляння у додаванні й відніманні на основі складу чисел першого десятка. Складання та розв'язування прикладів на додавання та віднімання за предметними малюнками. Вирішення кругових прикладів. Формування вміння складати й читати вирази на додавання та віднімання. Обчислення виразів за допомогою числового променя та їх порівняння. Складання та запис рівностей за малюнком. Складання за малюнками та розв'язання простих задач. Розв'язання простих задач на знаходження суми, різниці. Робота над віршованими задачами, задачами-драматизаціями, задачами-жартами, задачами-головоломками.

Розгадування математичних ребусів. Дидактичні ігри: «Математичний супермаркет», «Цікаві завдання для кмітливих малят», «Знайди однакові відповіді», «Пройди крізь ворота», «Математична веселка», «Обчисли, виріж і наклеї», «Математична естафета».

5.6. Орієнтування в часі та просторі (12 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з поняттями орієнтування на площині: «клітинка», «сторінка», «рядок», «обкладинка», «ліворуч», «праворуч», «зліва-направо», «справа-наліво», «вгорі», «внизу», «посередині». Ознайомлення з поняттями орієнтування в просторі «біля, на, під», «вище-нижче», «близько-далеко», «попереду-позаду», «між». Частини доби. Дні тижня. Місяці, пори року. Події в часі - спочатку, потім, пізніше, раніше, зараз, вчора, сьогодні, завтра. Симетрія. Симетрія в природі.

Практична частина. Малювання олівцями в клітинках зошита. Виконання графічних диктантів за зразком або словесною інструкцією. Дидактичні ігри: «Рухайся за стрілочками», «Розвідники», «Знайди предмет за схемою». Визначення подій у часі: «Дні тижня» «День і ніч», «Тиждень», «Частини доби», «Пори року», «Який місяць зайвий?» «Який день тижня?» «Сьогодні-вчора-завтра». Виконання завдань на закріплення знань про симетрію: «Домалюй другу половинку малюнка», «Доповнюємо контури», монотипія «Метелик».

5.7. Еталони мір (6 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з одиницями вимірювання довжини. Знайомство з лінійкою. Ознайомлення з одиницями вимірювання

місткості. Історія годинника. Принцип роботи годинника. Режим дня. Гроші - мірило вартості. Номінали монет та купюр.

Практична частина. Вимірювання довжини предметів іншими предметами та лінійкою: «Виміряйте кольорові смужки», «Підбери палички», вимірювання довжин відрізків. Проведення дослідів із вимірюванням об'єму води. Проведення дидактичних ігор: «Котру годину показує годинник?», «Знайди годинник, який показує...», «Режим дня», «Встигни вчасно», «Котра година?», «Збери втрачений час», «Дослідники часу», «Квітковий годинник», виготовлення годинника з круглим циферблатом. Складання та розв'язання різних типів арифметичних задач, змістом яких є придбання та продаж товарів, із використанням моделей монет та паперових гривень. Сюжетно-рольова гра «Супермаркет».

Розділ 6. Мовленнєва скарбничка (117 год.)

6.1. Звуки та букви (81 год.)

Теоретична частина. Звуки мовні та немовні. Голосні звуки та приголосні. Буква «І» як окреме слово. Тверді й м'які приголосні звуки. Умовні знаки позначення звуків. Поняття звуко-складового аналізу слів та алгоритм побудови звукових моделей.

Літера, як графічний знак для позначення звуків на письмі. Алфавіт та алфавітні назви букв. Велика та маленька літера.

Склад. Відкриті та закриті склади. Наголос.

Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв «Я», «Ю», «Є». Букви, що завжди позначають 2 звуки («І́», «Ш́»). Буква «Ь» та позначення нею м'якості приголосних. Сполучення звуків. Звуки [дз], [дз'], позначення їх буквосполученням «дз». "Звук [дж], позначення його буквосполученням «дж». Правила звуко-буквенного зіставлення слів.

Ознайомлення із апострофом. Графічна роль апострофа в українській мові

Практична частина. Вправляння у вмінні розрізняти мовні та немовні звуки, звуки голосні та м'які й тверді приголосні. Слухання аудіозапису казки «У країні звуків-співаків». Виділення голосних та приголосних звуків у слові. Послідовне називання звуків у слові. Вдосконалення навичок звуко-складового аналізу слів. Побудова звукових моделей слів. Дидактичні ігри: «Добери слово на заданий звук», «Впіймай звук», «Виправ помилки», «Знайди спільний звук», «Знайди схему», «Приголосний-голосний», «Живі звуки», «Звукова розминка», «Шифрувальник», «Добери слова із заданим звуком», «Звукове лото», «Звуковий ланцюжок».

Моделювання букв з лічильних паличок, пластиліну. Малювання букв на крупах. Написання літер друкованим шрифтом на папері, в зошиті в клітинку, на дошці по сухому та використовуючи прийом «Письмо по мокрому». Написання ліній, схожих на елементи прописних букв, написання елементів літер за зразком. Закріплення алфавітних назв букв. Дидактичні

ігри: «Квіти та букви», «У лісі заблукали букви», «Зайва кулька», «З якої літери?», «Впізнай букву», «Закресли зайві букви», «Кошик літер», «Підкресли букви, якими відрізняються слова», «Змінити першу літеру», «Встав літеру», «Закресли неправильні букви», «Віднови букви і прочитай слова». «Візерунок з букв», «Домалюй букву», «Які букви сховались?», «Жук-буквоїд», «Підкресли задані букви», «Обведи правильно написані букви», розгадування анаграм.

Вправлення в умінні поєднувати звуки в склади «голосний-приголосний», «приголосний-голосний», «голосний-приголосний-голосний», «приголосний-голосний-приголосний», поділяти слова на склади. Виконання завдань на формування вмінь визначати наголос. Дидактичні ігри: «Добав склад», «З'єднай малюнки зі складами», «Назви наголошений склад», «Склади з'їли буквоїди» «Знайди однакові склади» «З'єднай склади за зразком», «Зафарбуй однакові склади», «Відшукай зайві буквосполучення». Вправлення в умінні читати склади, слова.

Читання казок про м'який знак та апостроф. Знаходження «Ь» та апострофа у словах. Визначення місця букв «Я», «Ю», «Є» у слові та порівняння співвідношення звуків та літер. Робота зі словами, які містять літери «Ї», «Щ» та буквосполучення «дз» «дж».

6.2. Слово до слова – зложиться мова (62 год.)

Теоретична частина. Мова наша солов'їна. Поняття «Слово». Особливості слів-назв предметів, слів-ознак предметів, слів-назв дій предметів. Багатозначні слова. Сполучення слів. Речення. Послідовність слів у реченні. Схема речення. Коротка і повна відповіді на запитання. Розповідь.

Практична частина. Закріплення знань про різновиди слів. Дидактичні ігри: «Спіймайка», «Хто це? Що це?», «Істота-неістота», «Знайди за описом», «Впіймай слово», «Порівняй предмети», «Одним словом», «Договори слівце», «Цікаві слова», «Збери ознаки», «Знайди приховані слова», «Опиши», «Добери слово», «Який, яка, які?», «Скажи навпаки», «Правильно-неправильно», «Поясни слово», «Назви лагідно», «Мій, моя, мої», «Що я роблю?», «Хвости», «Чарівні слова», «Що можна так називати?», «Потяг зі словами», «Назвіть зайве», «Я кидаю – ти лови», «Підбери слова-дії предметів», «Склади і запиши розсипані слова», «Розділи ланцюжок на слова», «Асоціаці», «Кому що?», «Знайди у таблиці слова», «Обведи потрібне слово», «Зафарбуй слово», «З'єднай споріднені слова», «Словничок-сундучок», вирішення кросвордів, розгадування ребусів.

Вправлення в читанні слів та словосполучень: «З'єднай написане з відповідними малюнками», «Прочитай слова за парканом», «Читання стовпчиків слів», «Прочитай пари слів», «Склади словосполучення»

Складання речень за серією малюнків, опорними малюнками, піктограмами, графічною схемою. Написання схем речень. Дидактичні ігри: «Закінчи речення», «Склади речення», «Незавершене речення», «Віднови речення», «Виправ речення», «Подорож речення».

Вправлення в умінні вести діалог, давати короткі та розгорнуті

відповіді. Дидактичні ігри: «Так-ні», «Слухай, запам'ятовуй, відповідай», «Діалог», «Запитання-відповідь», «Вільний мікрофон», гра-інтерв'ю.

Удосконалення вміння зв'язного і послідовного викладання думки. Складання казок, віршів, описових розповідей, відгадування загадок, промовляння чистомовок. Дидактичні ігри: «Я почну, а ти завершуй», «Продовж за початком», «Стверджуємо...», «Струмочок-скоромовка», «Асоціативний куц». Розвиток уміння читати текст із картинками.

Підсумок (3 год.)

Практична частина. Проведення майстер-класу «Я вмію ...», бліц-турніру за методикою «Кубик Блума». Виготовлення колективного колажу «Кмітливі дошкільнята».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- соціальні ролі людей у сім'ї та суспільстві;
- поняття «звук» та «буква»;
- поняття «число» та «цифра»;
- зв'язки між явищами та об'єктами природи;
- пори року, людей різних професій;
- назву поточного місяця, послідовність днів тижня;
- пласкі та об'ємні геометричні фігури;
- цифри в межах 10, механізм утворення чисел в межах 10;
- державні, народні символи, свята та традиції України.

Вихованці мають вміти:

- слухати і розуміти усне висловлювання педагога та однолітків;
- розрізняти звуки мовлення, виділяти звуки в словах, аналізувати звуковий склад слів;
- переказувати казку, розповідь з опорою на ілюстрацію;
- розпізнавати рослини і тварин на малюнках і в природі;
- послідовно й логічно викладати свої думки;
- читати слова та короткі речення;
- розуміти прочитане;
- відтворювати малюнок у дзеркальному відображенні, відновлювати зображення з'єднуючи крапки, доповнювати необхідними елементами;
- писати друковані букви, склади, прості слова;
- запам'ятовувати та повторювати скоромовки, загадки, короткі вірші;
- ставити запитання і давати повні відповіді;
- класифікувати предмети за формою, кольором, розміром;
- порівнювати множини;
- утворювати числа в межах 10;

- рахувати в прямому й зворотному порядку в межах 10;
- складати і вирішувати завдання в одну дію на додавання і віднімання;
- орієнтуватися в часі.

Вихованці мають набути досвід:

- культури мовного спілкування;
- роботи в парах, групах;
- художньо-творчої діяльності;
- використання отриманих знань у повсякденному житті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш А. Маліновська Н. Перші кроки грамоти: передшкільний вік/ А. Богуш, Н. Маліновська. – К.: Видавничий дім "Слово", 2013 р
2. Богданець-Білоskalенко Н. І. Художні тексти читанок як засіб формування особистості / Н. І. Богданець-Білоskalенко // Вісн. Луган. нац. ун- ту ім. Т. Шевченка. Сер. Педагогічні науки. – 2009. – № 4 (167). – С. 23–28.
3. Іванюк Г. І. Гра – проект розвитку особистості / Г. І. Іванюк // Сучасне дошкільня : реалії та перспективи : матер. Міжнар. наук.- практ. конф. / НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К., 2008. – С. 44–47.
4. Пономаренко М. Перлінка. Читанка-хрестоматія для дошкільних закладів /М.А.Пономаренко. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. – 256 с.
5. Шелестова Л. Вчимося читати. Частина 1: Навч.-розв. Посіб.для дітей 4-6 років. – К.: «Фенікс», 2014. – 272 с.:іл.
6. Богуш А.М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.М. Богуш ; М-во освіти і науки України. — К. : Слово, 2003. — 344 с.
7. Хрестоматія дитячої класики / Худож. Л. Коммунар та ін. – К.: Махаон – Х-91 Україна, 2006. – 256 с.: іл.
8. Вчимося граючись. Веселі завдання, які розвивають уяву, увагу, пам'ять, мислення. – Харків: Х76 Пегас, 2008.- 64 с.:іл.
9. Школа рисования – Киев: Країна Мрій, 2010. – 144 с.: илл.
10. Моя планета – Земля. / Укладачі В.В.Гуріна, В.Г.Біляєв.- Х.: Белкар- книга, 2014.- 48 с.:іл. (Пізнаємо світ разом).
11. Коломієць М.П. Словник української мови в малюнках. – К.: Освіта, 1995. – 416 с.
12. Дидактичні та сюжетно-рольові ігри. 5-6 роки життя. / Упоряд: Т.Г. Тристапшон. Х.: Вид.група «Основа», 2007. – 86 с.
13. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку / авт.-упор. А.П.Бурова.-Тернопіль: Мандрівець, 2010.-256 с.
14. Белошистая А.В. Готуємося до математики. Методичні рекомендації для організації занять із дітьми 5-6 років. - М.: Ювента, 2006.

15. Денисова Д., Дорожин Ю. Математика для дошкільників. Старша група 5 +. - М.: Мозаїка-Синтез, 2007
16. Петерсон Л.Г., Кочемасова Е.Е. Ігралочка. Практичний курс математики для дошкільників. Методичні рекомендації. - М.: Ювента, 2006
17. Цікава математика. Матеріали для занять і уроків з дошкільниками й молодшими школярами. - М.: Учитель, 2007.
18. Звонкін А.К. Малята й математика. Домашній гурток для дошкільників. - М.: МЦНМО, МІОО, 2006.

УХВАЛЕНО

на засіданні методичної ради
Центру технічної творчості та
професійної орієнтації шкільної молоді
протокол № 1 від 26 серпня 2024 року
Голова Ірина СКІПОР

Директор Центру Олена АНТОНОВА

